

ΕΛΛΗΝΙΚ

ΑΔΕΛΦΗ

ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ

ΤΟΥ ΕΘΝΙΚΟΥ

ΣΥΝΔΕΣΜΟΥ

ΔΙΠΛΩΜΑΤΟΥ.

ΧΩΝ

ΕΛΛΗΝΙ

ΔΩΝ

ΝΟΣΟΚΟ.

ΜΩΝ

Υ
Γ
Ε
Ι
Α
Σ

ΘΕΡΑΠΕΙΑ

Τ
Ν
Ο
Χ
Ν
Ο
Ν

ΕΛΛΗΝΙΣ ΑΔΕΛΦΗ

ΔΙΜΗΝΙΑΙΟΝ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΤΟΥ ΕΘΝΙΚΟΥ ΣΥΝΔΕΣΜΟΥ
ΔΙΠΛΩΜΑΤΟΥΧΩΝ ΕΛΛΗΝΙΔΩΝ ΝΟΣΟΚΟΜΩΝ
(Ύψηλάντου 45-47)

ΕΚΔΙΔΕΤΑΙ ΥΠΟ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ

Έτησία Συνδρομή Περιοδικού, διὰ τὸ ἐσωτερικὸν δρχ. 50
» διὰ τὸ ἐξωτερικὸν \$?
Τιμὴ τεύχους δρχ. 10

Διευθύνσεις συμφώνως τῷ Α. Ν. 1092

ΑΝΔΡΟΜΑΧΗ ΖΑΦΕΙΡΙΟΥ, Θεραπευτήριον «Εὐαγγελισμός», Ύψηλάντου 45 - 47

ΤΥΠΟΙΣ: ΤΥΠΟ - ΤΕΧΝΙΚΗ - OFFSET, Ε.Π.Ε, ΜΕΓΙΣΤΗΣ 24, ΚΑΛΛΙΘΕΑ ΤΗΛ. 968.32

Υπεύθυνος τυπογραφείου :

ΙΩΑΝΝΗΣ ΣΟΥΚΗΣ, Βεΐκου 46, Ἀθήναι - 402, Τηλ. 926.687

Π Ε Ρ Ι Ε Χ Ο Μ Ε Ν Α

- Γ. ΠΑΤΡΙΝΕΛΗ: Ὁ ἑορτασμός μιᾶς μεγάλης ἑπετείου.
Μ. ΕΛΕΥΘΕΡΙΟΥ: Διεθνῆς Σύνδεσμος Ἀδελφῶν F. Nightingale.
Σ. ΠΑΠΑΜΙΚΡΟΥΛΗ: 150 χρόνια ἀπὸ τὴν αὐγὴ τῆς Νοσηλευτικῆς
ὡς ἐπιστήμης.
ΑΙΚ. ΚΑΥΚΙΑ: F. Nightingale «Ὁργανώτρια - Διοικήτρια».
Ε. ΚΑΚΑΒΙΩΤΟΥ — ΑΝΔΡΙΑΝΟΠΟΥΛΟΥ: Ἡ F. Nightingale εἰς
τὸν τομέα τῆς Δημοσίας Ὑγιεινῆς.
Σ. ΠΑΠΑΜΙΚΡΟΥΛΗ: Ἡ F. Nightingale ὡς παιδαγωγός.
Μ. ΑΝΑΣΤΑΣΙΑΔΟΥ: Η. F. Nightingale ὡς Ἀδελφὴ τοῦ Στρατοῦ.
Α. ΡΑΓΙΑ: Ἡ F. Nightingale ὁμιλεῖ...
Α. ΖΑΦΕΙΡΙΟΥ: F. Nightingale ἡ συγγραφεύς.
Ζ. ΤΣΟΥΚΑΛΑ - ΚΑΚΑΡΟΥΚΑ: Διαγωνισμός Σπουδαστριῶν Ἀδελ-
φῶν Νοσοκόμων καὶ Ἐπισκεπτριῶν.
ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΕΙΣ

FLORENCE NIGHTINGALE

- ◇ Η ελαιογραφία αυτή ἐφιλοτεχνήθη ειδικῶς διὰ νὰ ἐκτεθῆ εἰς τὸ Συνέδριον τῶν I.C.N. τοῦ 1948.
- ◇ Τὸ παρὸν τεῦχος ἀφιερώνεται εἰς τὴν μνήμην τῆς FLORENCE NIGHTINGALE ἐπὶ τῇ συμπληρώσει 150 ἐτῶν ἀπὸ τῆς γεννήσεώς της.

Ο ΕΟΡΤΑΣΜΟΣ ΜΙΑΣ ΜΕΓΑΛΗΣ ΕΠΕΤΕΙΟΥ

Χαιρετισμός τῆς Προέδρου τοῦ Ε.Σ.Δ.Ε.Ν.

Ἀγαπηταὶ Συνάδελφοι,

Τὸ Δ.Σ. τοῦ ΕΣΔΕΝ ἀπευθύνει ἐγκάρδιον χαιρετισμὸν πρὸς ὅλες σας ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ τοῦ ἐορτασμοῦ τῶν 150 χρόνων τῆς F.N. Αἱ δύο ἐορταστικαὶ ἐκδηλώσεις αἱ ὁποῖαι ἔλαβον χώραν εἰς τὸ «Δῶμα Βασιλεὺς Παῦλος» τοῦ Εὐαγγελισμοῦ εἰς τὸ τέλος τοῦ Μαΐου, μᾶς ἔδωσαν τὴν μεγάλην χαρὰ νὰ βρεθοῦμε κοντὰ σὺς Ἀδελφές.

Ἦταν συγκινητικὴ ἡ εἰκόνα τῆς συγκειρώσεως τῶν ὄλων Ἀδελφῶν, ἰδιαίτερος δὲ τῶν νέων Ἀδελφῶν καὶ τῶν σπουδαστριῶν ὄλων τῶν Σχολῶν, γιὰτὶ αἱ νέαι εἶναι ἡ χρυσὴ μας ἐλπίδα, ἡ ζωντανὴ ὑπόσχεσις γιὰ μιὰ καλύτερη αὔριο.

Τὸ ἔργο τῆς Florence Nightingale τὸ γνωρίζετε ὅλες ἀπὸ τὰ μαθήματα τῆς ἱστορίας τῆς Νοσηλείας. Πιθανὸν νὰ μὴ γνωρίζετε τὴν μεγάλην ἀγάπην πὺν εἶχε πρὸς τὰς ἀδελφὰς μαθητριάς. Ὅσο ζοῦσε εἶχε πάντα ἐπαφὴν μαζί τους, ἄλλοτε προσωπικὴ καὶ ἄλλοτε δι' ἐπιστολῶν. Ἄς γυρίσωμεν 90 χρόνια πίσω γιὰ νὰ διαβάσωμε κάτι ἀπὸ τὶς ἐπιστολές της. Εἰς μίαν ἐπιστολὴν της ἀπευθυνομένην πρὸς τὰς μαθητριάς τῆς προπαιδευτικῆς τὸν Μάϊο τοῦ 1833, γράφει:

«Ἀγαπημένες μου μαθήτριες· ὅλη μου ἡ ἀγάπη εἶναι μαζί σας. Θὰ ἤθελα νὰ βρεθῶ ἀνάμεσά σας γιὰ νὰ γνωρίσω τὴν κάθε μιὰ ἀπὸ σᾶς. Αὐτὸ θὰ ἦτο προτιμώτερο ἀπὸ τοῦ νὰ ἐπικοινωνῶ μαζί σας δι' ἐπιστολῶν. Ἡ σκέψις μου εἶναι πάντα κοντὰ σας... Μὴ μένετε μόνον μὲ τὰς γνώσεις ἐκεῖνας πὺν ἀποκτήσατε εἰς τὴν Σχολήν. Προχωρῆστε περισσότερον. Προχωρεῖτε συνεχῶς.

«Ἦλθατε εἰς τὴν Σχολήν τῶν Ἀδελφῶν ὑπακούοντις σὲ μιὰ θαθεὰ σας ἐπιθυμίαν, σὴν ἀγάπην γιὰ τὸν ἄρρωστο. Εὐχομαι νὰ διατηρῆσατε γιὰ πάντα αὐτὴν σας τὴν ἀγάπην».

Μὲ χαρὰ ξανάφερε σὴν μνήμην τῆς παλιῆς ἀναμνήσεως ἡ Florence Nightingale καὶ θυμῆθηκε τὰ χρόνια πὺν ἐργαζόταν κὶ ἐκεῖνη σὰν ἀδελφὴν κοντὰ εἰς τὸν ἄρρωστο. Γράφει σὲ μιὰ ἐπιστολὴ της:

«Ἡ μεγαλυτέρα ἱκανοποίησις πὺν εἶχα σὴν ζωὴν μου, ἦταν τὴν ἐποχὴν πὺν ἤμουν νέα Ἀδελφὴ εἰς τὸ Νοσοκομεῖο καὶ μοῦ ἀνέθεσαν τὴν φροντίδα ἐνὸς θαλάμου ἀσθενῶν μὲ τὰ βαρύτερα περιστατικά».

Σὲ μιὰ ἄλλη τῆς ἐπιστολῆς γράφει: «Νὰ ἐνθυμῆσθε πάντοτε ὅτι ἡ Ἀδελφὴ χρειάζεται περισσότερο διὰ τοὺς βαρῆς πάσχοντις».

Τὸ 1903 ἔγραφε:

«Τώρα πὺν τὸ ἔργον τῆς Ἀδελφῆς ἔχει ἐδραιωθῆ πλέον,, τώρα πὺν ἡ κοινὴ νομίζει ὅτι ἔχει ἐξασφαλίσει τὶς Ἀδελφές, τώρα ὑπάρχει ὁ κίνδυνος τῆς στασιμότητος καὶ μὴ ἐξελίξεως».

Δὲν σᾶς φαίνεται πὺς εἶναι πολὺν κοντὰ μας ἡ Florence Nightingale μ' αὐτὲς τὶς σκέψεις της, τώρα πὺν ἀγωνιζόμαστε καὶ ἐμεῖς διὰ τὴν ἀνύψωσιν τοῦ ἔργου τῆς Ἀδελφῆς, πὺν συχνὰ ἀποκαρδιωνόμαστε ὅταν βλέπουμε τοὺς κόπους μας νὰ μὴ καρποφοροῦν;

Τὸ θέμα τῆς ἐνώσεως τῶν Ἀδελφῶν τὴν ἀπασχολοῦσε πολὺ, γράφει δὲ εἰς μίαν τῆς ἐπιστολῆς:

«Κάθε χρόνο ὁ ἀριθμὸς τῶν Διπλωματούχων ἀξάνει χάρις εἰς τὰς Σχολὰς τῶν Ἀδελφῶν. Ἄς ἐνώσωμε ὅλες μαζί τὰ χέρια συναδελφικά. Εἴμασσιτε ὅλες ΜΙΑ ΑΔΕΛΦΗ».

Ἄς ἀγωνισθοῦμε ὅλες μαζί τὸν ἀγῶνα τὸν καλόν, ἐνωμένες κάτω ἀπὸ τὶς ὁδηγίες τῆς Florence Nightingale, κάτω ἀπὸ τὴν σημαία τοῦ Ἐθνικοῦ Συνδέσμου τῶν Διπλωματούχων Ἀδελφῶν.

Ὁ Ἐθνικός μας Σύνδεσμος εἶναι ἐκεῖνος πὺν ἀντιπροσωπεύει ὅλας τὰς Ἀ-

ΔΙΕΘΝ. ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ ΑΔΕΛΦΩΝ F. NIGHTINGALE

ΜΑΡΙΑΣ Δ. ΕΛΕΥΘΕΡΙΟΥ

«Έτσι, σιὸ σπίτι αὐτὸ τῆς δυστυχίας,
ὡσάν μιὰ φευγαλέα ὀπτασία
βλέπω τὴν «Κυρία μὲ τὴν λυχνία»,
πῶδὸν μὲ τρεμάμενο τὸ φῶς τῆς
φωτίζει τὰ πρόσωπα τῶν παιδιῶν τῆς,
τὰ ὠχρά.

Καὶ τότε ἀργά, σὰν μέσα ἀπ' ὄνειρο εὐ-
δαιμονίας,
αὐτοὶ ποὺ πάσχουν, ἄρρωστοὶ βαριά
καὶ τραυματῖαι, δίδουν ἓνα φίλημα
εὐγνωμοσύνης στὴν σκιά τῆς,
πάνω σιὸς σκοτεινοὺς τοὺς τοίχους,
σιὸ πέρασμά τῆς».

Μὲ τοὺς στίχους αὐτοὺς, ποὺ τοὺς ἀπο-
δίδω σὲ ἐλευθέρῃ μετάφρασι, ὁ Ἕλληνας
ποιητὴς τῆς ἐποχῆς ἐκείνης Longfellow,
τονίζει τὴν βαθειὰ εὐγνωμοσύνη ποὺ αἰ-
σθάνθησαν ἑκατοντάδες στρατιῶται πρὸς
τὴν Florence Nightingale ὅταν ἐξουθε-
νωμένοι, βαριά πάσχοντες ἢ τραυματῖαι
ἔφθανον κατὰ ἑκατοντάδας ἀπὸ τὸ πεδῖον
τῆς μάχης —τὴν Κριμαία— σιὸς στρα-
τῶνες τῆς Χρυσουπόλεως (Σπούταρι).

Ἡ Florence Nightingale κατηνάλωσε

δελφάς, ἐργάζεται συνεχῶς διὰ τὴν ἀνύ-
ψωσιν τοῦ ἔργου τῆς Ἀδελφῆς, φροντί-
ζει τὴν κάθε Ἀδελφὴ σιὸς δύσκολες πε-
ριστάσεις ποὺ συναντᾷ σιὴν ἐργασία τῆς.

Ἀγαπηταί μας,

Σὲ σᾶς τὰς νεωτέρας θὰ παραδώσου-
με κάποτε τὴ σημαία τοῦ Ἐθνικοῦ μας
Συνδέσμου. Κρατῆστε τὴν ψηλά. Ἐργα-
σθῆτε μὲ ζῆλο διὰ τὸ ἔργον τῆς Ἀδελ-
φῆς. Κρατῆστε τὴν σιὰ χέρια σας ὡς τὴν
σιγμὴν ποὺ θὰ τὴν παραδώσετε κ' ἐσεῖς
σιὸς μετέπειτα Ἀδελφές.

ΕΛΕΝΗ ΠΑΤΡΙΝΕΛΗ
Πρόεδρος ΕΣΔΕΝ

τὸν ἑαυτὸν τῆς διὰ νὰ θεμελιώσῃ ἓνα ἔρ-
γο φιλαλληλίας - τὴν σύγχρονον ἐπιστη-
μονικὴν νοσηλευτικὴν. Πολύπλευρο εἶναι
τὸ ἔργο τῆς προδρομικῆς καὶ δυναμικῆς
αὐτῆς Ἀδελφῆς: Ἐκπαίδευσις, Ὀργάνω-
σις, Διοίκησις. Ὑγιεινὴ διαφώτισις εἰς
τὰς πόλεις καὶ τὸ στράτευμα· καὶ πλου-
σιώτατο εἶναι τὸ συγγραφικὸ τῆς ἔργο.
Δι' ὅλα αὐτὰ θὰ μᾶς ὁμιλήσουν αἱ συνά-
δελφοί μας ἐπ' εὐκαιρίᾳ τοῦ ἑορτασμοῦ
τῶν 150 χρόνων ἀπὸ τῆς γεννήσεώς τῆς.
Τὴν ἐπέτειον αὐτὴν ἑορτάζει ὅλος ὁ νο-
σηλευτικὸς κόσμος καὶ εἰδικώτερον οἱ Ἐ-
θνικοὶ Σύνδεσμοὶ τῶν Διπλωματούχων Ἀ-
δελφῶν, ὁ Διεθνὴς Σύνδεσμος Ἀδελφῶν,
ὁ ὁποῖος φέρει καὶ τὸ ὄνομά τῆς, ὡς καὶ
αἱ Ἐθνικαὶ τοῦ Ἐπιτροπαί.

Πρὶν ὁμιλήσω διὰ τὸν Σύνδεσμον τοῦ-
τον, ἐπιτρέψατε νὰ κάμω μίαν παρένθεσιν.

Ἡ μνήμη τῆς πρωτοργάτιδος τῆς Νο-
σηλευτικῆς τῶν νεωτέρων χρόνων ἔπρε-
πε νὰ τιμηθῇ μὲ τὴν ἀνέγερσιν μνημείου
ἀθανάτου ὅπως τὸ Ἔργον τῆς, μνημείου
κατ' ἐξοχὴν πνευματικοῦ. Τὸ χρέος τοῦ-
το εἶχεν ἤδη ἀναγνωρίσει τὸ 1912 τὸ
Διεθνὲς Συμβούλιον Ἀδελφῶν, ὁ ἐπελ-
θὼν ὅμως Πρῶτος Παγκόσμιος Πόλεμος
δὲν ἐπέτρεψε τότε τὴν πραγματοποιήσιν
τῆς ιδέας.

Ἐν τῷ μεταξύ, ὁ Σύνδεσμος τῶν Ἐ-
ρυθρῶν Σταυρῶν εἶχεν ὀργανώσει τὸ
1920 ἐτήσια μετεκπαιδευτικὰ μαθήματα
μὲ Κέντρον ἐκπαιδεύσεως τὸ Kings Col-
lege τοῦ Πανεπιστημίου τοῦ Λονδίνου. Τὰ
μαθήματα ταῦτα παρηκολούθησαν τὸ πρῶ-
τον ἔτος 21 Ἀδελφαὶ ἐκ 16 Χωρῶν, με-
ταξὺ τῶν ὁποίων καὶ ἡ Ἑλλάς μὲ ἐκπρό-
σωπὸν τῆς τὴν αἰμίμηστον Μεγάλην τοῦ
Ε.Ε.Σ. Ἀδελφὴν Ἀθηναῖαν Μεσολωρᾶ. Αἱ
μετεκπαιδευόμεναι Ἀδελφαὶ ἀπὸ τοῦ 1925
διέμενον εἰς ὠραιότατον οἶκημα τῆς 15,
Manchester Sq., ἀγορασθὲν διὰ δωρεῶν

διαφόρων Έρυθρών Σταυρών. Στην είσοδό του, πάνω στο γλυπτό μάρμαρο έστίας ήσαν αδελφωμένες οι σημαίες τών χωρών - μελών του Έρυθρού Σταυρού και στον δεύτερον όροφο σ' ένα μικρό δωμάτιο —στο έλληνικό— εύρισκε ή Έλληνοπούλα Άδελφή ή ή φιλοξενουμένη άλλου έθνους μιá γωνιά τής Ελλάδος μας, εικόνα του Παρθενώνος, τοπία έλληνικά, ύφαντά, μιá γκλίτσα μ' ένα ταγάρι και λίγο θυμάρι. «Υπό τόν ουρανόν μιá οικογένεια», ήταν τá λόγια αútá κεντημένα σε μιá κόκκινη μεταξωτή ταινία στο δωμάτιο τής Κινέζας Άδελφής.

Είς τήν διεθνή αútήν και ώραίαν ατμόσφαιραν, τá έτήσια μαθήματα διεξήγοντο μέχρι του 1934 υπό τήν επίβλεψιν του Τμήματος Νοσοκόμων του Συνδέσμου τών Έρυθρών Σταυρών. Από του έτους όμως αútου, τó εκπαιδευτικόν τουτόν έργον περιήλθεν είς τó συσταθέν τότε διεθνές Ίδρυμα «Florence Nightingale», του οποίου άπετέλεσε αποκλειστικόν σκοπόν. Η μετεκπαίδευσις τών Άδελφών συνεχίσθη είς τó «Bedford College» Πανεπιστήμιον του Λονδίνου και είς τó Βασιλικόν Κολλέγιον Άδελφών, είς θέματα Διοικήσεως, Διδασκαλίας, και Δημοσίας Υγιεινής.

Τó 1939, τó Διεθνές Ίδρυμα «Florence Nightingale» ήναγκάσθη νά διακόψη τá μαθήματά του λόγω τής έναρξεως του Β' Παγκοσμίου Πολέμου, κατά τήν διάρκειαν του οποίου τó προσφιλέσ είς όλους άρχοντικó οίκημα τής 15, Manchester Sq. έβουβαρδίσθη και κατεστράφη.

Μετά τήν αποκατάστασιν τής ειρήνης και κατόπιν πολλών συζητήσεων, άπεφασίσθη τó 1949 όπως τó Ίδρυμα τουτό συγχωνευθῆ με τó Διεθνές Συμβούλιον Άδελφών υπ ότον τίτλον «Έκπαιδευτικόν Τμήμα Florence Nightingale», τó όποιον χρηματοδοτεί Νοσηλευτικάς μελέτας και έρεύνas, παρέχει δέ και ύποτροφίας.

Ο Διεθνής Σύνδεσμος Άδελφών Florence Nightingale ιδρύθη τó 1925 υπό τήν όνομασίαν «Σύνδεσμος Παλαιών Διεθνών», όνομασία τήν όποιαν διετήρησε μέχρι του 1964. Μέλη αútου είναι αί παλαιαί άπόφοιτοι τών Διεθνών εκπαιδευτικών μαθημάτων του Συνδέσμου τών Έ-

ρυθρών Σταυρών (1920 - 1934) και του Διεθνούς Ίδρύματος «Florence Nightingale» (1934 - 1949) Πλήν τούτων, δύνανται νά καταστούν μέλη αútου και Άδελφαί αί όποίαι έτυχον έτησίας τουλάχιστον μετεκπαιδύσεως είς άνεγνωρισμένα ανώτερα εκπαιδευτικά Ίδρύματα.

Σήμερον ó Σύνδεσμος αριθμεί 469 μέλη είς όλον τόν κόσμον, τά όποία κατέχουν ανωτέρας διοικητικάς και εκπαιδευτικάς θέσεις. Η Ελλάς μας μετέχει είς αútόν με 46 Διπλωματούχους Άδελφάς. Έχει επίσης τήν τιμήν νά εκπροσωπεύεται είς τήν Διοίκησίν του με δύο Έλληνίδας είς τás θέσεις τής Άντιπροέδρου και Συμβούλου, είς δέ τó παρελθόν Έλληνίς πάλιν Άδελφή κατείχε τήν θέσιν τής Προέδρου.

Υπό του Συνδέσμου εκδίδεται τριμηνιαίον περιοδικόν «News Letters», τó όποιον δημοσιεύει τá πρακτικά τών συνεδριάσεων, άρθρα συνταχθέντα από τá μέλη αútου αναφερόμενα είς τήν έργασίαν αútων ως και άλλην ενδιαφέρουσαν ύλην. Σήμερον τó περιοδικόν κυκλοφορεί είς 50 χώρας.

Τόν Σεπτέμβριον του 1967 συνεκλήθη είς Άθήνας τó 5ον Διεθνές Συνέδριον του Συνδέσμου «Florence Nightingale» είς τήν Δρακοπούλειον Πτέρυγα τής Σχολής Νοσοκόμων και Έπισκεπτριών Άδελφών του Ε.Ε.Σ. Είς τουτό μετέσχον 122 αντιπρόσωποι έξ 22 χωρών. Η λίαν επιτυχής διεξαγωγή του όφείλεται κατά μέγιστον μέρος είς τήν άποδοχήν τής προστασίας αútου υπό του Προέδρου του Ε.Ε.Σ. κ. Κωνσταντίνου Γεωργακοπούλου και είς τήν προσφερθεΐσαν ούτω υπ' αútου πολυτιμοτάτην βοήθειαν.

Άγαπητοί μου συνάδελφοι, αί Έλληνίδες Άδελφαί, μέλη του Διεθνούς Συνδέσμου «Florence Nightingale» είναι εύτυχείς διότι σήμερα μαζί σας έορτάζουν τήν μνήμην τής Πάτρωνός των, τής μεγάλης Άδελφής Florence Nightingale, τής όποίας τó παράδειγμα θά πρέπει πάντοτε νά μās όδηγῆ και ή όποία μās άφησε πολυτίμην ύποθήκην τά ώραία λόγια της: «μην ξεχνάτε ποτέ πώς ό Θεός έμπιστεύθηκε στα χέρια σας τó πολυτιμώτερο άγαθό, τήν ζωή τών ανθρώπων».